

Међународни месец борбе против рака дојке, октобар 2016. године

Према Календару јавног здравља, током октобра месеца се обележава Међународни месец борбе против рака дојке. Ова кампања се обележава у многим земљама света како би се скренула пажња на распрострањеност ове болести, подизање свести о значају превенције и раног откривања рака дојке.

Рак дојке је најчешћи малигни тумор код жена како у свету тако и у нашој земљи.

Према доступним подацима у свету сваке године од рака дојке оболи око 1 670 000 жена, а око 522 000 жена умре.

У Србији се сваке године региструје око 4150 новооткривених случајева карцинома дојке, док је 1647 жена изгубило битку са овом болешћу.

Према подацима ЗЈЗ Панчево, у Јужнобанатском округу, сваке године око 170 жена оболи и 73 жене умру од ове болести.

Табела 1. Дистрибуција броја оболелих, стопе инциденције, петогодишњи и десетогодишњи просек регистровања новооболелих од рака дојке у Јужнобанатском округу у периоду 2011-2015.год.

Дојка	Десетогод. просек (2006-2015)	Петогодишњи просек (2011-2015)	2011	2012	2013	2014	2015
оболели	171.9	165	151	184	157	170	163
Инц	114.8	110.2	100.8	122.8	104.8	113.5	108.8

Табела 2. Дистрибуција броја оболелих и стопе инциденције рака дојке код жена по општинама Јужнобанатског округа у 2015.год.

Дојка	ЈБО	Панчево	Вршац	Ковин	Ковачица	Опово	Б. Црква	Пландиште	Алибунар
обол	163	88	25	10	12	6	11	2	9
Инц	108.8	138.8	92.6	59.4	95.1	114.2	125.0	35.4	88.2

Табела 3. Дистрибуција броја умрлих, стопе морталитета, петогодишњи и десетогодишњи просек броја умрлих од рака дојке у Јужнобанатском округу у периоду 2010-2015.год.

Дојка	Десетогод. просек (2005-2014)	Петогодишњи просек (2010-2014)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
умрли	73.5	74.6	61	79	88	82	63	72
Мт	49.1	49.8	40.1	52.7	58.8	54.7	42.1	48.1

Табела 4. Дистрибуција броја умрлих и стопе морталитета пет најчешћих малигних тумора од којих су умирале жене по општинама Јужнобанатског округа у 2014.год.

Дојка	ЈБО	Панчево	Вршац	Ковин	Ковачица	Опово	Б. Црква	Пландиште	Алибунар
умрли	63	26	8	5	7	4	8	2	3
Мт	42.1	41.0	29.6	29.7	55.4	76.1	90.9	35.4	29.4

Од укупног броја новооболелих жена у свету од 20 до 30% жена је млађе од 50 година, а око 33% жена су старости од 50 до 64 године. Ризик за рак дојке расте са годинама старости. Најчешће помињани ризикофактори за настанак ове болести су: наследна предиспозиција, рана прва менструација, касна менопауза, нерађање деце или рађање деце у каснијој животној доби, недојење деце, хормонска терапија, неправилна исхрана, недовољна физичка активност, гојазност, конзумирање алкохола, дувана итд.

Као рани симптоми и знаци могу се јавити: чворићи или задебљање, увлачење брадавица, набораност коже, појава секрета, промена величине и облика дојке, промена боје коже, свраб, црвенило оток, топлина, бол који не пролази итд.

Охрабрује чињеница да уколико се карцином дојке открије на време у преко 90% случајева лечење има добру прогнозу. С тим у вези рано откривање рака дојке у оквиру националних програма скрининга има изузетну важност. Организовани скрининг рака дојке подразумева позивање и преглед мамографијом жена циљне популације од 50 до 69 година једном на сваке две године. Организовани скрининг рака дојке се континуирано спроводи у укупно 35 општина на територији Републике Србије, у којима се мамографско снимање обавља у здравственим установама, а додатно у 21 општини, у којима се снимање врши мобилним мамографом. Тренутно је у току спровођење другог циклуса организованог скрининга карцинома дојке на територији Републике Србије. Од почетка спровођења програма организованог скрининга рака, позвано је на преглед око 355.000 жена животне доби од 50 до 69 година, а одазив на мамографију је био око 15% у односу на целокупну циљну популацију, на територијама општина где се овакав програм спроводи.

На територији Јужнобанатског округа организовани скрининг рака дојке се спроводи у Панчеву од 2014.год. Током организованог скрининг програма у Панчеву од 2014-2016.год урађено је 3831 мамографија (15% од планираног броја) и откривено је 17 карцинома код жена које нису имале никакве тегобе.

Табела 5. Скрининг рака дојке у Панчеву 2014-2016.год.

	2014	2015	2016
Планиран број мамографија	9078	9078	9200
Број позваних жена	4463	6831	1532
Број урађених мамографија	1629	1227	975
БИРАДС 4 и 5	31	5	2
Откривени карциноми	14	2	1

На територији општина где се програм не спроводи у облику организованог скрининга рака дојке, односно где се жене не позивају лично, спроводе се превентивни прегледи дојки жена код гинеколога и лекара опште медицине – опортуни скрининг (када лекар прегледа жену и ако је животне доби од 50 до 69 година живота упућује је на мамографију) који такође има веома велики значај у откривању рака дојке.

Жене које у својој породичној анамнези имају блиске рођаке са оперисаним раком дојке (мајка, сестра) на ове прегледе је потребно да се јављају без икаквих позива, ради праћења и контроле.

Када се рак дојке открије на време, девет од десет жена се може излечити.

С тим у вези веома је важно да подсетимо:

1. Да свака жена треба да ради самопреглед дојке једном месечно (обратити пажњу на изглед, облик и величину дојки, промене на њима, боју коже, изглед брадавица, појаву исцедака или сличних промена)
2. Да се превентивни клинички преглед и/или ултразвук дојке код изабраног гинеколога обави једном годишње
3. Да особе узраста 50-69 година обавезно ураде скрининг мамографију једном у две године
4. Уколико сте у породици имали блиске рођаке са дијагнозом рака дојке, важно је на време да се консултујете са изабраним доктором у вези контрола и праћења.

Рак дојке је излечив уколико се открије на време!